

RÖPORTAJ

Mesud Maluf:

“Gıda Güvenliği Yakın Gelecekte Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da Ciddi Bir Sorun Hâline Gelebilir”

ABDENNOUR TOUMI

Uzman ORSAM

Çeviri:

Burç Eruygur, Araştırma Asistanı

“

Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesi ve bunun yanı sıra Afrika'nın genelinde ekonomik sorunların ve gıda kıtlığının göstergeleri şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, Lübnan'daki fırınlarda uzun kuyruklar görülmektedir.

”

Abdennour Toumi: ABD Başkanı Joe Biden'ın İsrail ve Suudi Arabistan'a yaptığı son ziyaret, analistlerin ağızında ekşi bir tat bıraktı. Aynı zamanda, ABD, Ortadoğu politikasının eski geleceğini bozdu. Bununla ilgili düşünceleriniz nedir?

Mesud Maluf: Biden'ın, İsrail ve Suudi Arabistan'a ziyaret yaparak kendisine bir yıllık yapmadığını düşünüyorum. İsrail ve Suudi Arabistan Veliaht Prens Muhammed bin Selman bu ziyaretin en büyük kazananlarıdır. Diğer taraftan ise Filistinliler hayal kırıklığına uğramıştır. Biden, Washington Post gazetecisi Cemal Kaşıkçı'nın Suudi Arabistan Başkonsolosluğunda öldürülmesinin ardından Suudi Arabistan'ı “parya” bir devlet yapma ve Muhammed bin Selman ile ilişkilerden kaçınma konusundaki kampanya vaatlerini görmezden geldiği için kendi partisi tarafından bile sert bir şekilde eleştirilmiştir. ABD, Avrupa'da hızla yükselen fi-

Kimdir?

Mesud Maluf

Mesud Maluf, Lübnan'ın Şili, Polonya ve Kanada büyükelçisi olarak görev almış eski bir diplomattır. Ayrıca Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinde insan hakları ve özgürlüklerle ilgilenen sivil toplum kuruluşu Maharat for Development'in kurucusu ve başkanıdır.

yatları hafifletmek için daha fazla petrol ve doğal gaz üretimi isteyecek Biden'ın zayıf pozisyonunu göstermiş ve bu, İran'a karşı Körfez ülkeleri ve İsrail'den oluşan bir güvenlik koalisyonu oluşturma planının geri çevrilmesiyle de vurgulanmıştır. Biden'ın halk nezdindeki gücü, Amerikalıların %75'inin 2024'te ikinci bir dönem için aday olmasını istemediklerini belirtmesiyle daha da düşmüştür.

Abdenmour Toumi: ABD'nin Ortadoğu politikasındaki U dönüşü, bu özellikle Biden'ın görmezden geldiği ve 2020 İbrahim Anlaşması'nın gösterdiği gibi İsrail'in bölgeye askerî entegrasyonunda ısrar ettiği çetrefilli Filistin sorunuyla tanımlanabilir. Demokrat bir başkan, alışılmamış bir Cumhuriyetçi başkan olan Donald Trump'ın politikalarını geliştirmeyi arzulamakta mıdır?

“**Biden, bilhassa İsrail'e indiğinde siyonist olduğunu ilan ederek kimin daha çok İsrail yanlısı olduğu konusunda Trump'la rekabet etmeye çalışıyor gibi görünmektedir.**”

Mesud Maluf: Ocak 2021'de göreve başladığından beri Biden, genel olarak Ortadoğu meselelerine ve Filistin meselesine fazla ilgi göstermemiştir. Biden bugüne kadar Filistin için bir büyükelçi atamamıştır ve selefinin iç ve dış politikalarının çoğunu tersine çevirirken, eski ABD Başkanı Donald Trump'ın İsrail'e yönelik politikalarını, İbrahim Anlaşması'nı güçlü bir şekilde destekleyerek ve ABD'nin uzun süredir resmî olarak tanıdığı iki devletli çözüm politikasını sözlü olarak eski hâline getirerek korumuştur. ABD'nin Fi-

listinlilere bazı mali yardımları yeniden başlatmasına rağmen Biden, Trump tarafından kapatılan Kudüs'teki ABD Konsoloslukunu veya Washington'daki Filistin ofisini yeniden açma sözünü yerine getirmemiştir. Biden, bilhassa İsrail'e indiğinde siyonist olduğunu ilan ederek kimin daha çok İsrail yanlısı olduğu konusunda Trump'la rekabet etmeye çalışıyor gibi görünmektedir.

Abdenmour Toumi: Ukrayna'da devam eden savaş, dünya jeopolitiğinin yanı sıra Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki jeopolitiği de şekillendirmektedir. Bu durum, Lübnan, Mısır, Tunus ve Moritanya gibi bazı Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde gıda ve yakıt fiyatlarını etkilemektedir. Gıda ve yakıt krizinin etkileri bölgenin jeopolitiğini ve ekonomisini nereye götürmektedir?

Mesud Maluf: Rusya-Ukrayna savaşı, başta Ukrayna ve Rus buğdayı ithalatçısı olan Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleri üzere dünyanın birçok ülkesinde önemli etkiler bırakmaktadır. ABD ve Rusya, aktif olarak Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerini kendi taraflarına çekmeye çalışmaktadır. Biden'ın İsrail ve Körfez'e yaptığı son ziyaretler ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in İran ziyareti bunu açıkça ortaya koymuştur. 24 Temmuz 2022'de Kahire'ye giden Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Arap Ligi Genel Sekreteri ve Mısırlı yetkililerle bir araya gelerek Mısır'a Rus tahıl siparişlerinin yerine getirileceğine dair söz vermiştir. Bu esnada çoğu Arap ülkesi Ukrayna krizine karşı oldukça tarafsız bir duruş sergilemeye çalışmaktadır.

Abdenhour Toumi: Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da gıda güvenliği krizinden bahsedilebilir mi?

“ Türkiye'nin arabuluculuğunda yapılan tahıl sevkiyatlarının Karadeniz'den geçmesine izin veren anlaşmaya rağmen, anlaşmanın imzalanmasından kısa bir süre sonra Rusya'nın Odesa'yı bombalaması nedeniyle durum belirsizliğini korumaktadır.

” **Mesud Maluf:** Ukrayna'daki savaş uzarsa gıda güvenliği yakın gelecekte Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da ciddi bir sorun hâline gelebilir. Rusya ve Ukrayna arasında Türkiye'nin arabuluculuğunda yapılan tahıl sevkiyatlarının Karadeniz'den

geçmesine izin veren anlaşmaya rağmen, anlaşmanın imzalanmasından kısa bir süre sonra Rusya'nın Odesa'yı bombalaması nedeniyle durum belirsizliğini korumaktadır. Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesi ve bunun yanı sıra Afrika'nın genelinde ekonomik sorunların ve gıda kıtlığının göstergeleri şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, Lübnan'daki fırınlarda uzun kuyruklar görülmektedir.

Abdenhour Toumi: Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki güvenlik terimi istikrarsızlıkla bağlantılıdır. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Başkanı Muhammed ben Zayid ve Velihaht Prens Muhammed bin Selman gibi Körfez liderleri, Ukrayna'daki savaşın ardından yeni böl-

gesel düzeni oluşturmak için ne kadar güç kullanmak zordur?

Mesud Maluf: İstikrarsızlık, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinde Ukrayna savaşından önce de mevcuttu. Suudi Arabistan Velihaht Prensi Muhammed bin Selman, Avrupa'daki bazı ülkeleri ziyaret etmiş ve ABD'ye olan güvenin azalması nedeniyle Rusya ve Çin ile ilişkiler kurmaya başlamıştır. Biden'ın son Suudi Arabistan ziyareti sırasında "ABD hiçbir yere gitmiyor" ve bölgeye müdahil olmaya devam edeceği yönündeki açıklaması fazla güvence vermemiştir. Suudi Arabistan ve BAE'nin genç liderleri uluslararası ilişkilerini çeşitlendirmeye ve genişletmeye çalışmaktadır. Körfez ülkeleri Biden'ın İran'ı bölgede bir tehlike olarak görmesini aldırnamıştır. BAE, Tahran'a büyükelçi göndermeyi ciddi olarak düşünmektedir ve Suudi Arabistan, Irak arabuluculuğuyla İran ile müzakere etmektedir. Bu, yeni bir dünya düzeninin gelişme aşamasında olduğunu göstermektedir.

Abdenmour Toumi: Jeopolitik ve ekonomik gözlemciler, Almanya'daki G7 Zirvesi'ni takip ederken, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Biden'ı Suudi Arabistan ziyareti sırasında Suudi Velihaht Prensi Muhammed bin Selman ile petrol fiyatları hakkında konuşmaya çağırıldığına dikkat çekmiştir. Ayrıca, 18 Temmuz'da Macron, Versay'da BAE Cumhurbaşkanı Muhammed bin Zayid'i ağırlamıştır. Körfez liderleri bölgelerini yeni bir dünya düzenine hazırlamaktadır?

Mesud Maluf: Yeni bir dünya düzeni muhtemelen şekillenmeye devam etmektedir. Muhammed bin Selman Fransa'yı ziyaret ederken, Macron ise enerji fiyatlarında istikrar talep etmektedir. Siyasi gündemi etkileyen ciddi ekonomik sorunları mevcuttur. Bu bağlamda Fransa Cumhurbaşkanı, halkını daha az ısıtma ile sert bir kışa hazır olmaları konusunda uyarmıştır. AB ise üye ülkelerin enerji tüketimini %15 oranında azaltmaya karar vermiştir.

Abdenmour Toumi: Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi, Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleriyle Ürdün, Mısır, Irak ve ABD'nin katılımıyla Suudi Arabistan'ın evsahipliğinde gerçekleştirilmiştir. MENA bölgesindeki ekonomik ve jeopolitik anlamda yeni güvenlik ve kalkınma zorunlulukları, insanların sosyoekonomik ve siyasi değişim taleplerinde nasıl rol oynayabilir?

Mesud Maluf: Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi bu ülkelerin liderlerini yakınlaştırmıştır ama yerel halkları nasıl olumlu etkileyeceğini öngöremiyorum. Bence her

şey Ukrayna savaşının gidişatına ve bölge ülkelerine başarılı tahil sevkیاتlarına bağlıdır. Her halükârda liderler, iç sıkıntılardan ve çekişmelerden kaçınmak için nüfuslarının ihtiyaçları için farklı kaynaklar düşünmelidir.

Abdenmour Toumi: 19-20 Temmuz'da Tahran'da Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin arasında üçlü bir zirve yapılmıştır. Doğu ekseninde yeni bir Tahran Konferansı'ndan bahsedilmesi mümkün müdür?

Mesud Maluf: Putin'in Tahran ziyareti ve Reisi ile görüşmesinin ardından Rusya, İran, Suriye ve muhtemelen Lübnan arasında, ABD, İsrail ve İsrail ile ilişkileri zaten normalleştiren Körfez ülkeleriyle yüzleşmek için yeni bir "Doğu" bloku geliyiyor gibi görünmektedir. Türkiye muhtemelen bu iki blok arasında dengeli bir politika izlemeye çalışacaktır. Çin ise üye olmadan Doğu blokunu destekleyecektir. ■